

Den 29. april 2015

Aftale
mellem regeringen (Socialdemokraterne og Det Radikale Venstre) og
Venstre, Dansk Folkeparti, Enhedslisten, Socialistisk Folkeparti og
Det Konservative Folkeparti
om en ny og forbedret regulering af den danske vandsektor

Forligsparterne bag den gældende vandsektorlov indgik den 1. februar 2007 en aftale om en mere effektiv vandsektor.

På baggrund af Deloittes evaluering af vandsektorloven, er forligskredsen enig om, at en ny og forbedret regulering af den danske vandsektor hviler på en vision om at opnå en økonomisk effektiv vandsektor, der leverer vand og spildevandsrensning af høj miljø- og sundhedsmæssig kvalitet gennem optimal udnyttelse af ressourcer og anvendelse af bedst mulige teknologier.

Forligskredsen er derfor enig om følgende bærende principper i en ny regulering:

1. *Mere effektivitet i vandsektoren*
Sektorens effektiviseringspotentiale skal indhentes for at sikre, at omkostningseffektiviteten forbedres, så borgere og virksomheder får et kvalitetsprodukt til færre penge.
2. *Understøtte og videreudvikle et højt niveau for miljø, service og forsyningssikkerhed*
Reguleringen skal understøtte og udvikle en forsyning med høj sundheds- og miljømæssig kvalitet, som tager hensyn til forsyningssikkerhed, klima og naturen.
3. *Mindre bureaukrati i organisering og tilsyn*
De administrative byrder skal mindskes gennem en mere hensigtsmæssig implementering og administration af reguleringsmodellen.
4. *Bedre rammer for teknologiudvikling i vandsektoren*
Reguleringen skal understøtte en innovativ og intelligent efterspørgsel efter nye og bedre vandteknologier. Samarbejdet med private selskaber styrkes bl.a. ved, at forsyningernes driftserfaring og anlæg kan danne grundlag for værdiskabende forretningsmodeller nationalt og i eksportøjemed.

Formål

Forligskredsen bag vandsektorloven er enig om, at formålet for en ny vandsektorlov skal afspejle ovenstående principper. Det foreslås derfor, at vandsektorloven får følgende formål:

Vand- og spildevandsforsyningen skal drives på en effektiv måde, der er gennemsigtig for forbrugerne, giver lavest mulige stabile priser for forbrugerne og som samtidig understøtter innovativ udvikling, demonstration og eksport af vandteknologiløsninger. Loven skal medvirke til at sikre og udvikle en vand- og spildevandsforsyning af høj sundheds- og miljømæssig kvalitet, som tager hensyn

til forsyningsikkerhed samt naturen. Overskud skal fortsat fastholdes i sektoren.

Forligskredsen bag vandsektorloven er enig i, at de grundlæggende principper skal understøtte en forbedret regulering af vandsektoren ved indførelse af en række tiltag indenfor nedenstående områder.

Udmøntningen af principperne vil ske i bl.a. lovforslag og bekendtgørelser, som forelægges for forligskredsen inden høring.

1. Indhentning af effektiviseringspotentialer

Partierne bag vandsektorforliget er enige om at gennemføre effektiviseringer i vandsektoren for minimum 1,3 mia. kr. i 2020, fordelt med hhv. 400 mio. kr. i effektivisering af vandforsyningselskaberne og 900 mio. kr. i effektivisering af spildevandsforsyningselskaberne - heri indgår effektiviseringer, som følge af reduktioner i spildevandsbetalingen for store vandforbrugere på 700 mio. kr. i perioden 2014 til 2018, jf. Vækstplan DK (2013).

Effektiviseringerne opnås gennem et årligt generelt effektiviseringskrav til alle vandselskaber over 800.000 m³, der fremkommer som summen af et effektiviseringskrav på 2 pct. af driftsomkostningerne og en procentdel af de resterende anlægsomkostninger afhængig af produktivitetsudviklingen i andre sektorer, såfremt denne er positiv.

Der skal herudover stilles et årligt individuelt effektiviseringskrav til selskaber over 800.000 m³ på maksimalt 2 pct. af de totaløkonomiske omkostninger til vandselskaber, der er ineffektive. Ud fra benchmarkingen angives hvilke selskaber, der skal modtage individuelle krav. Det fastsættes i reguleringen i hvilket omfang effektiviseringspotentialer udløser individuelle effektiviseringskrav. Det vil fortsat være Forsyningssekretariatet, der – som uafhængig myndighed – har kompetencerne til at fastsætte effektiviseringskrav.

Vandselskaber omfattet af vandsektorloven men med en produktion under 800.000 m³ skal friholdes fra den resultatorienterede benchmarking og i stedet have et generelt effektiviseringskrav, der sikrer, at disse selskabers effektiviseringspotentialer indhentes.

Definitionen i lovgivningen udarbejdes i forbindelse med udviklingen af den nye totaløkonomiske benchmarkingmodel.

Forligskredsen er enig om at se på, om målet for indhentningen af effektiviseringspotentialerne er nået, som en del af en evaluering i 2021.

Den nye regulering af vandselskaberne indebærer, at selskaberne fortsat har muligheder for at foretage langsigtede investeringer, få løftet prisloftet ved indfrielse af legitimt fastsatte krav til miljø, sundhed, forsyningsikkerhed og klima, som har væsentlig økonomisk betydning og derved vælge holdbare løsninger.

2. Fremtidig benchmarking

Der lægges vægt på, at der udvikles en enkel og gennemsigtig benchmarkingmodel, der understøtter indberetning og kontrol på et overordnet niveau, og som tager højde for forskelle i vandselskabernes investeringsbehov samt forskelle i krav til sundhed, forsyningsikkerhed, miljø, klima og energi.

Den økonomiske regulering af vandselskaberne skal ændres, så effektiviseringen af vandsektoren indhentes på selskabernes totaløkonomi. For at styrke vandselskabernes incitament til at optimere den samlede virksomhed og vælge de samlet set økonomisk og ressourcemæssigt mest effektive løsninger, skal den totaløkonomiske benchmarking i videst muligt omfang baseres på samlede vurderinger af produkternes pris og levetid samt nettoomkostninger.

Prisloftsreguleringen og den totaløkonomiske benchmarkingmodel skal udvikles, så den tager højde for de aktiviteter, en forsyning udfører, herunder hensyn til sundhed, forsyningssikkerhed, miljø, klima og energi. Desuden skal modellen indrettes således, at såfremt et selskab får pålagt et miljø- og servicemål, skal der tages hensyn til dette i prisloft- eller benchmarkingmodellen.

Når de individuelle effektiviseringspotentialer skal beregnes, skal den totaløkonomiske benchmarkingmodel tage højde for, at forsyningernes strukturer og rammevilkår er forskellige, og at de benytter forskellige processer.

Der vil blive benchmarket hvert andet år.

Forligskredsen involveres igen inden fastlæggelsen af benchmarkingmodellen.

For at sikre færre administrative byrder afskaffes vandsektorlovens nuværende krav om procesbenchmarking, og denne gøres frivillig for selskaberne.

En ny totaløkonomisk benchmarkingmodel vil blive udviklet i dialog med branchen, herunder de lovomfattede vandselskaber og selskabernes brancheorganisationer. Repræsentanter for forbrugere og virksomheder, samt andre relevante interessenter vil også blive hørt.

Forligskredsen orienteres årligt om resultaterne af den årlige benchmarking.

3. Øget fleksibilitet

Der indføres flerårige bindende prislofter med henblik på at øge vandselskabernes planlægningsmuligheder samt økonomiske fleksibilitet.

Det er målet på sigt at indføre 4-årige bindende prislofter for alle selskaber over 800.000 m³.

For at sikre en hensigtsmæssig overgang til den nye totaløkonomiske benchmarkingmodel, sådan at effektiviseringspotentialer bliver afspejlet så retvisende som muligt før der fastlægges 4-årige prislofter, fastlægges der i en opstartsfasen fra 2017 et toårigt bindende og toårigt vejledende prisloft.

Herefter vil de selskaber, der ikke modtager individuelle krav på baggrund af benchmarkingen, få mulighed for at vælge fireårige prislofter. De selskaber, der får stillet et individuelt krav, vil fortsat modtage prislofter, hvor de første to år er bindende, og de efterfølgende to år er vejledende.

Benchmarking og prisloftfastsættelse gennemføres forskudt mellem hhv. drikkevand- og spildevandsselskaber for at udnytte Forsyningssekretariatets ressourcer bedst muligt. For spildevandsselskaber fastsættes derfor første gang et et-årigt bindende og to-årigt vejledende prisloft fra 2017.

Prislofternes varighed evalueres i 2021 med henblik på at implementere fireårige bindende prislofter fra 2022/2023.

Forsyningssekretariatet gennemfører årligt kontrol med overholdelsen af prisloftet. For at øge vandselskabernes fleksibilitet og reducere vandselskabernes administrative byrder, gennemføres kontrollen på et aggregeret niveau, hvor det alene sikres, at vandselskabernes samlede omkostninger ikke overstiger det samlede indtægtsgrundlag.

Forligskredsen drøfter den konkrete model for prislofter forud for udstedelsen af regler herom.

Vandselskabernes opsparinger i form af ekstraordinære effektiviseringsgevinster fra år til år kan henlægges som egenkapital eller anvendes til at gennemføre takstnedsættelser. Opsparede midler kan frit anvendes inden for vandselskabets hovedvirksomhed.

Forligskredsen vil på baggrund af en evaluering i 2021 vurdere, om selskabernes opsparring har et hensigtsmæssigt niveau i forhold til at sikre en sund kapitalstruktur og effektiv drift.

For at begrænse vandselskabernes mulighed for uhensigtsmæssigt høje opsparinger, tilpasses selskabernes driftsomkostninger i prislofterne de faktiske driftsomkostninger ved overgangen til den fremtidige regulering.

Det eksisterende program for intern overvågning af vandselskabernes indkøb afskaffes med henblik på at fjerne administrative byrder.

4. Kommunernes rolle som myndighed

Den gældende vandsektorlovs adskillelse af myndighed og drift har sikret en mere klar opgavefordeling mellem kommuner og vandselskaber og har styrket de forskellige roller ved at synliggøre ansvarsfordelingen mellem parterne. Forligskredsen ønsker, at denne gennemsigtighed og klare adskillelse mellem myndighed og drift skal fastholdes og styrkes.

En hensigtsmæssig vand- og spildevandsforsyning skal sikres ved, at der stilles et krav om, at kommunen som myndighed og vandselskaberne i kommunen mindst én gang om året drøfter forsyningsforholdene og behov for udbygning, medhenblik på at sikre overensstemmelse mellem kommunens planlægningsindsats og vandselskaberne strategier.

Det skal sikres, at sektorlovgivningen afspejler, at kommunen har myndighedsansvaret for vand- og spildevandsforsyning, og dermed også det overordnede planlægningsansvar på området. Samtidig skal det sikres, at sektorlovgivningen afspejler vandselskabernes driftsansvar, og at kommunens styringsmuligheder i sektorlovgivningen til fastholdelse af krav til miljø, klima, sundhed og forsyningsikkerhed sikres, f.eks. i form af muligheden for at udstede påbud til vandselskaberne om at opnå fastsatte miljømål og servicemål ved driften af vand- og spildevandsforsyningen. Vandselskaberne har fortsat ansvaret for at træffe de driftsmæssige beslutninger.

Herudover skal det sikres, at alene kommuner er planlægningsmyndighed for indsatsplanlægning for drikkevandsbeskyttelse.

Når vandselskaber pålægges nye krav til miljø, klima, sundhed eller forsynings sikkerhed, som medfører væsentligt øgede udgifter, vil disse udgifter medføre et løft i vandselskabernes prisloft.

Forligskredsen inviteres til drøftelse af hvordan kriteriet for ”væsentligt øgede udgifter” bør fastsættes.

Forligskredsen lægger vægt på, at vandselskabernes bestyrelser har tilstrækkelig viden og faglig kompetence til at kunne løfte bestyrelsesansvaret, herunder sikre, at selskabet drives i overensstemmelse med lovgivningens krav i enhver henseende.

5. Høje krav til miljø, sundhed og forsynings sikkerhed

Som led i kvalificering af det kommunale styringsgrundlag indføres obligatorisk benchmarking af alle vandselskabernes performance inden for miljø, sundhed, energi, klima og forsynings sikkerhed. En sådan performancebenchmarking vil give kommunerne et bedre grundlag for deres styring af vandselskaberne.

Ved at opstille miljømæssige performanceparametre i en benchmarking af vandselskaberne, skabes et gennemsigtigt sammenligningsgrundlag, hvor udvalgte mål for miljø, sundhed, energi, klima og forsynings sikkerhed tydeliggøres – på tværs af vandsektoren - for det enkelte vandselskab.

Miljøministeren iværksætter under tæt inddragelse af kommunerne og branchen udarbejdelse af en performancebaseret benchmarkingmodel, der kan bidrage til en styrkelse af det kommunale styringsgrundlag.

Den årlige performancebaserede benchmarking skal i størst muligt omfang basere sig på eksisterende data, for derved ikke at pålægge selskaberne nye administrative byrder.

Forligskredsen drøfter en mere konkret model i efteråret 2015.

6. Forbrugernes klagemuligheder

For at styrke forbrugersikkerheden og gennemsigtigheden i selskabernes fastsættelse af vilkår ønsker forligskredsen, at forbrugernes klagemuligheder fremadrettet skal sikres for eksempel ved etablering af et privat brancheankenævn under Forbrugerklageloven, hvortil vandforbrugerne, herunder både vandforbrugende virksomheder og borgere, vil kunne klage over vandselskabets leveringsvilkår.

Mulighederne fastholdes for henholdsvis aktindsigt i kommunalt ejede vandselskaber efter offentlighedsloven, og aktindsigt i alle vandselskabers miljøoplysninger efter miljøoplysningsloven.

7. Forsyningssekretariatet – rolle og finansiering

Forsyningssekretariatet skal sikre økonomisk effektivitet i vandselskaberne, så målsætningen om at realisere effektiviseringspotentialet med i alt 1,3 mia. kr.

i2020 opnås på den mest omkostningseffektive måde under hensyntagen til fastholdelse og gennemførelse af krav til miljø, sundhed og forsyningsikkerhed.

Reguleringen og kontrollen med vandselskabernes økonomiske effektivitet skal indeholde dialogbaserede elementer for at understøtte det bedst mulige samarbejde mellem branchen og Forsyningssekretariatet. Den nuværende praksis for dialog med branchen og vejledning af vandselskaberne formaliseres i reguleringen. Det vil fortsat være Forsyningssekretariatet, der har kompetence til at fastsætte effektiviseringskrav.

Finansieringen af Forsyningssekretariatet tilpasses med ændringer i opgaverne, herunder i forbindelse med fremadrettede justeringer i Forsyningssekretariatets opgavebyrde.

Forsyningssekretariatet skal i lighed med resten af centraladministrationen imødekomme et årligt effektiviseringskrav på to pct. af deres omkostninger.

Der indføres et differentieret gebyr, så selskabernes betaling afhænger af størrelse, og om de er omfattet af benchmarkingen eller ej. Gebyrstrukturen vil blive forelagt forligskredsen. Forligskredsen tager stilling til den endelige finansiering af Forsyningssekretariatet, når den fremadrettede tilsynsopgave er endeligt fastlagt. Forligskredsen er enig om også at se på sammenhængen mellem Forsyningssekretariatets opgaveportefølje og finansiering som en del af evalueringen i 2021.

8. Konsolidering

Reguleringen skal fastsættes, så den i højere grad tilskynder til og understøtter konsolidering i vandsektoren. Vandselskabernes udgifter til rådgivning vedr. fusionsmuligheder holdes uden for prisloftsreguleringen.

Derudover skal kommunalt ejede vandselskaber, der fusionerer uden at sælge ejerandele, ikke være omfattet af krav om modregning i bloktilskuddet.

I forbindelse med fusioner af vandselskaber skal det være muligt, at det fusionerede selskab opkræver differentierede takster. Når fusioner gennemføres på tværs af kommunegrænser, skal det fusionerede selskab kunne fastholde differentierede takster ud over en overgangsperiode.

Hvert vandselskab får fortsat udmeldt ét prisloft uanset antallet af kommuner, som er indeholdt i selskabets forsyningsområde. Vandselskabets fastsættelse af forskellige takster vil også fortsat skulle godkendes af de enkelte kommuner og må samlet set ikke overstige det udmeldte prisloft. Vandselskaberne underlægges én samlet benchmarking, både for så vidt angår performance og for så vidt angår økonomi.

9. Teknologiuudvikling

Forskning og udvikling skal fortsat fremmes, og der skal skabes gode rammer herfor i den danske vandsektor. Det er afgørende for forligskredsen, at vandselskaberne har fokus på teknologiledelse og kan indgå i samarbejde med private virksomheder med det formål at understøtte de private virksomheders eksport af danske løsninger i udlandet.

Vandselskaberne kan understøtte udviklingen i private virksomheder ved at deltage i samarbejder mod betaling som en tilknyttet aktivitet. Vandselskabernes tilknyttede aktiviteter skal ske på kommercielle vilkår. Det skal fortsat sikres, at der ikke sker konkurrenceforvridning og krydssubsidiering. Vandselskaberne skal understøtte udviklingen af værdiskabende forretningsmodeller med henblik på at opnå en mere effektiv drift og understøtte danske virksomheders eksportpotentialer på vandteknologiområdet.

Vandselskabernes hovedvirksomhed skal præciseres, så det fremgår, at opgaverne omfatter forsyning af drikkevand, håndtering af spildevand og øvrige obligatoriske opgaver i medfør af sektorlovgivning og anden relevant lovgivning, samt udnyttelse af overkapacitet på fysiske anlæg samt egne restprodukter efter evt. nødvendig behandling.

Obligatoriske opgaver i medfør af sektorlovgivningen omfatter tømningsordninger for septiktanke, måler aflæsning, drift af obligatoriske afdragsordninger til etablering af spildevandsanlæg, kortlægning af oversvømmelsesrisici som følge af kapacitetsproblemer i spildevandsanlæg og drift af konkrete klimatilpasningsprojekter.

For at fremme ressourceudnyttelse i samfundet og optimal økonomisk drift i selskaberne skal udnyttelse af ressourcer i vand- og spildevandsstrømme som fx energi og fosfor samt udlejning af overskydende fysisk kapacitet være en del af hovedvirksomheden.

Samarbejdet mellem vandselskaberne og private virksomheder skal fremmes med henblik på at understøtte en mere effektiv drift i selskaberne og virksomhedernes teknologiudviklings- og eksportaktiviteter. Det skal tydeliggøres i loven, at private aktører kan indgå i længerevarende omfattende driftskontrakter med vandselskaber, uden at de bliver omfattet af hvile-i-sig-selv-princippet, så længe et vandselskab omfattet af vandsektorloven har det overordnede ansvar for gennemførelse og opretholdelse forsyningssikkerheden og øvrige krav fra myndighederne.

Salg af rådgivning fra vandselskabernes side kan kun foretages som en tilknyttet aktivitet. Det gælder dog ikke rådgivning til vandselskabets egne forbrugere om specifikke forhold i tilknytning til vandselskabets drift, fx vandbesparelser m.v. Sådan rådgivning er fortsat en del af hovedvirksomheden.

Der er i lovgivningen fastsat en liste over aktiviteter, som selskaberne kan udføre som tilknyttet aktivitet, dvs. som indtægtsdækket virksomhed, der udføres på markedsvilkår. Denne liste udvides med muligheden for, at selskaberne mod betaling kan påtage sig drift af for-rensningsanlæg for institutioner og virksomheder.

Vandselskabernes tilknyttede aktiviteter er foruden den enstemmige afgrænsning også omfattet af en omsætningsmæssig afgrænsning. For det første skal akkumulerede aktiviteter, der overstiger en bagatelgrænse på 2 mio. kr., selskabsudskilles. For det andet fastsættes en øvre grænse for selskabernes akkumulerede omsætning på tilknyttede aktiviteter til 3 pct. af omsætningen i hovedvirksomheden. Den procentvise grænse sikrer, at omsætningsgrænsen ikke bliver en barriere i forbindelse med konsolidering. For det tredje kan vandselskaberne fortsat vælge uden omsætningsloft at indgå i fælles virksomheder med private aktører, hvis vandselskaberne ejer under 40 % af den fælles

virksomhed.

Status på samarbejdet mellem vandselskaber og private virksomheder, herunder omsætningsgrænsen på 3 pct. for tilknyttede aktiviteter og reglerne om 40/60-samarbejder og grænsen for omsætningen på tilknyttede aktiviteter indgår i evalueringen i 2021.

Vandteknologiens Udviklingsfond videreføres ikke i regi af vandsektorloven. Vandselskaberne har fremover mulighed for at oprette en teknologiudviklingsfond inden for fondslovens almindelige rammer.

10. Grænsen for hvor mange vandselskaber der er omfattet af vandsektorloven

For at sikre, at også forbrugerne hos de små forsyninger får lavere priser samtidig med, at de administrative omkostninger lempes fastholdes de i dag omfattede forsyninger i loven.

Alle selskaber mellem 200.000 og 800.000 m³ får udmeldt et fast generelt årligt effektiviseringskrav og undlades således fra benchmarkingen frem mod næste evaluering af vandsektorloven.

Det årlige faste effektiviseringskrav til disse selskaber fastsættes som en procentsats af selskabernes totale omkostninger, sådan at driftseffektiviseringspotentialet i denne del af sektoren hentes i 2020.

De af denne ordning omfattede selskaber skal hvert år alene indsende årsregnskaber til Forsyningssekretariatet som dokumentation for, at selskaberne opfylder det generelle effektiviseringskrav.

Forsyningssekretariatet vil i deres kontrol af forsyningernes overholdelse af effektiviseringskravet tage højde for, om forsyningerne er blevet pålagt væsentlige store omkostningsforøgelser.

11. Beskatning

Vand- og spildevandsforsyninger er alle i dag selskabsudskilte og underlagt samme skatteregler. Vandselskaberne skal fortsat være omfattet af de almindelige skattemæssige regler for selskaber. Eventuelt akkumuleret restskat kan selskaberne finansiere som 1:1 omkostninger, der kan udjævnes over flere år ved fx optagelse af lån over kassekreditten. Vandselskaberne skal desuden have mulighed for at kunne finansiere restskat med ekstraordinære effektiviseringsgevinster.

SKAT udarbejder en vejledende beskrivelse, der særligt beskriver mulighederne for at foretage skattemæssige afskrivninger ved deltagelse i klimatilpasningsprojekter. Hvis der viser sig problemer i forhold til dette område, vil forligskredsen drøfte sagen på ny.

Forligskredsen igangsætter en analyse, der skal afdække, hvad forligskredsen og Folketinget i 2009 har besluttet vedr. både vandselskabernes skatteforhold og den såkaldte 'dåbsgave', samt hvad forudsætningerne for disse beslutninger var. Analysen skal også belyse de samlede konsekvenser af de eksisterende skatteregler i vandsektoren, herunder i forhold til perioden 2010-2015. Der vil i den forbindelse blive foretaget en analyse af, om selskaberne har tilstrækkelige muligheder for at

leve op til intentionerne bag indførelsen af selskabspligt for vand- og spildevandsselskaber, herunder intentionerne om, at vandselskaberne ikke skal betale skat i et nævneværdigt omfang. Analysen skal også afdække konsekvenserne ved, at vandselskaberne alternativt får mulighed for at straksafskrive investeringer finansieret af "dåbsgaven" i en årrække på fx 5 år. Analysen forelægges forligskredsen i 4. kvartal 2015. Forligskredsen mødes for at drøfte analyseresultaterne.

12. Evaluering

Den nye regulering evalueres i 2021.

Det nedsatte kontaktudvalg med deltagelse af branchen, KL, de involverede ministerier, uafhængige eksperter og repræsentanter for forbruger- og miljøinteresser afgiver i forbindelse med evalueringen en redegørelse til ministeren og forligskredsen.